

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 49, din 08.05.2011

Interviu cu Nicu Popescu privind Politică Externă a Republicii Moldova la Ora Actuală

**Transcriptul emisiunii radiofonice, din 08 mai 2011, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică.*

Principalele teme ale emisiunii:

1. Sprijinul acordat Republicii Moldova de UE prin intermediul Parteneriatului Estic
2. Ce trebuie de făcut pentru a accelera reformele și a depăși crizele politice
3. Rolul UE în depășirea crizelor politice din Republica Moldova
4. Implicarea Uniunii Europene în reglementarea problematicei transnistrene
5. Actualizări privind procesul de liberalizare a regimului de vize pentru cetățenii moldoveni

Corneliu RUSNAC, moderator IMEDIA: Buna ziua stimați ascultători! Sunt Corneliu Rusnac și vă salut la o nouă serie de emisiuni de Sinteze și Dezbateri pe teme de Politică Externă. Aceste emisiuni sunt realizate cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțate de Fundația Friedrich Ebert.

În emisiunea de astăzi vreau să vă prezint o discuție cu analistul politic Nicu Popescu, cercetător la Consiliul European pentru Relații Externe, Biroul de la Londra. Iată că au trecut aproape 2 ani de când la putere se află actuala coaliție majoritară, care și-a anunțat drept obiectiv primordial – integrarea europeană și UE a susținut această opțiune a autorităților de la Chișinău. L-am întrebat pe domnul Popescu ce impresie a lăsat asupra Bruxelles - ului criza politică prelungită, eșuarea tentativelor de alegere a președintelui, tensiunile din ultimul timp din cadrul Alianței, stagnarea aparentă cel puțin în procesul de reformare. Sprijinul pe care îl acorda UE în primul rând în cadrul Parteneriatului Estic, mai rămâne valabil?

1. Sprijinul acordat Republicii Moldova de UE prin intermediul Parteneriatului Estic

Nicu POPESCU, cercetător la Consiliul European pentru Relații Externe: Fără doar și poate, Republica Moldova continuă să beneficieze de sprijinul ăsta. Asta este oarecum și regretabil dar este oarecum normal ca politica din statele Central și Est Europene deseori trece prin faze ceva mai turbulente, inclusiv în state ca România, Bulgaria, Cehia, Slovacia, Polonia. Într-un fel nimeni nu s-a așteptat că Republica Moldova va depăși această fază de imaturitate sau semi-maturitate politică mai ușor și mai rapid decât statele Central Europene. Există o anumită doză de toleranță față de tensiunile politice dintr-un stat ca Republica Moldova. Însă partea bună a experienței statelor Central Europene că tensiunile politice au complicat procesul de reforme dar nu l-au stopat în Europa Centrală care a reușit să adere deja la Uniunea Europeană. Tensiunile politice nu au fost un impediment insurmontabil pentru procesul de reforme, ele au complicat, dar până la urmă aceste state au reușit să liberalizeze economia, să reformeze poliția, să atragă investiții străine. Și acest lucru, fără doar și poate este un exemplu pozitiv. Pe de altă parte, există și un exemplu mult mai negativ, cel al Ucrainei, în care luptele politice, tensiunile

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 49, din 08.05.2011

interne, schimbările frecvente de Guvern au subminat integral orice energie internă care ar fi putut duce la reformele necesare apropierii de Uniunea Europeană. Și vedem că Ucraina în perioada dintre 2004 și 2010 nu a reușit să schimbe fundamental modul cum funcționa statul ucrainean și a intrat în această zonă gri de dezinteres din partea Uniunii Europene. Republica Moldova se află între aceste două exemple, există șanse ca Republica Moldova, totuși se poate mobiliza, poate implementa reformele necesare, însă acest lucru nu trebuie luat ca fiind garantat. Este necesar să se continue depunerea acestor eforturi destul de dificile, dar de a promova reformele și Uniunea Europeană va sprijini fără doar și poate aceste eforturi și în continuare, inclusiv din cauza faptului că cu toate complicațiile pe care le vedem în Republica Moldova pe interior, Republica Moldova rămâne cel mai pluralist și democratic stat din Europa de Est din partea statele Parteneriatului Estic, rămâne statul cu cea mai ambițioasă abordare a reformelor. Aceste reforme nu sunt implementate la fel de rapid pe cât și-ar fi dorit și cetățenii Republicii Moldova și o bună parte din actorii politici din Republica Moldova și nu atât de rapid pe cât ar fi sperat Uniunea Europeană, dar până la urmă dinamica, deocamdată, rămâne pozitivă și acest lucru sunt sigur că va continua să fie sprijinit de UE.

Corneliu RUSNAC: Ce ar avea de făcut Chișinău pentru a accelera reformele și a depăși criza dar și tensiunile din cadrul Alianței?

2. Ce trebuie de făcut pentru a accelera reformele și a depăși crizele politice

Nicu POPESCU: Cred că într-un an și jumătate de la venirea Alianței Europene la guvernare, Republica Moldova a făcut un lucru foarte important, a reușit să consolideze politica externă a Republicii Moldova, a reușit să mobilizeze și să obțină promisiuni și oferte concrete de asistență externă, a reușit să inițieze și să pună la cale anumite planuri de reformă strategică. Acest un an și jumătate a fost destul de eficace în atingerea obiectivelor politice externe, plasarea Republicii Moldova pe agenda europeană ca un lider al Parteneriatului Estic, ca cel mai credibil partener al Uniunii Europene din zonă. Însă cum Republica Moldova intră într-o a doua fază, inclusiv în relațiile cu Uniunea Europeană, în care într-un fel Republicii Moldova i s-a oferit toată asistența și politică și economică și financiară. Republica Moldova a elaborat mai multe planuri de reforme, și la Ministerul de Interne și de atragere a investițiilor, și de reformare a economiei. Și acum, Republica Moldova intră într-o a doua fază de implementare a promisiunilor pe care le-a făcut atât la Bruxelles cât și față de propriii cetățeni. Și, într-un fel, această a doua fază este poate chiar mai importantă decât prima fază și acum toate eforturile trebuie să se concentreze pe atingerea acelor obiective care au fost declarate ca fiind prioritare în ultimii un an și jumătate și cred că aceste obiective sunt în primul și primul rând atragerea investițiilor străine. Republica Moldova nu va mai obține promisiuni de asistență majore, pentru că aceste promisiuni deja au fost făcute. Acum singura modalitate pentru Republica Moldova de a merge înainte este să atragă investițiile străine, ceea ce presupune liberalizarea mediului de afaceri intern și o diplomatie economică mult mai activă, o diplomatie mai puțin politică și mai mult economică, mult mai axată pe investiții. Dar iarăși, cele mai importante mize țin de reformarea sistemului economic intern, lupta cu corupția. Și deja restul priorităților într-un fel sunt subordonate acestui obiectiv.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 49, din 08.05.2011

Corneliu RUSNAC: Uniunea Europeană ar putea influența cumva depășirea crizei politice din Republica Moldova?

3. Rolul UE în depășirea crizelor politice din Republica Moldova

Nicu POPESCU: Uniunea Europeană va depune anumite eforturi pentru a ajuta actorii politici din Republica Moldova să treacă peste această criză, însă probabil în proporție de 99 la sută responsabilitate pentru starea politică internă le revine actorilor politici interni, nu Uniunii Europene. Uniunea Europeană are suficiente situații de criză politică atât în interiorul Uniunii Europene cât și în vecinătatea ei și nu cred că este realist să așteptăm ca Uniunea Europeană astăzi merge să rezolve criza politică din Tunisia, mâine merge să rezolve criza politică din Egipt, poimâine merge să rezolve criza politică din Belarus sau Ucraina. Nu cred că este o așteptare realistă și Uniunea Europeană poate ajuta politicienii să depășească această criză, dar nu îi poate substitui în actul de guvernare și de aranjamente politice interne pe care le observăm în Moldova.

Corneliu RUSNAC: În ultimul timp, pe agenda discuțiilor între marile puteri figurează tot mai des problema transnistreană, e ceva întâmplător?

4. Implicarea Uniunii Europene în reglementarea problematicei transnistrene

Nicu POPESCU: Este, iarăși, unul din succesele cele mai importante din ultimul an și jumătate. Succesul ține de faptul că Republica Moldova a reușit să plaseze soluționarea conflictului transnistrean pe agenda strategică a relațiilor dintre Uniunea Europeană și Rusia. Acum, iarăși, ca și în cazul celorlalte măsuri este absolut necesară transformarea acestui schimb de mediu politic care este ceva mai favorabil, transformarea acestor schimbări politice în acțiuni concrete pe teren care vor schimba gradual și vor ajuta Republica Moldova să promoveze obiectivul reintegrării. Și în acest caz, cred că în fond strategia Republicii Moldova nu s-a schimbat și nu trebuie să se schimbe. Republica Moldova trebuie să mizeze în continuare pe edificarea unui stat atractiv pentru cetățenii din stânga Nistrului și acest mediu internațional ceva mai propice și ceva mai pozitiv față de reglementarea transnistreană este unul din aceste elemente care ar trebui să-i permită Republicii Moldova să se focalizeze pe atingerea acestui obiectiv de edificare a unei țări atractive, funcționale, democratice și prospere. Dacă încercăm să operaționalizăm această idee pe acțiuni concrete, cred că este important ca Republica Moldova să investească, atât Guvernul cât și oamenii de afaceri, eventual într-un parteneriat dintre factorii de decizie, mediul de afaceri și partenerii internaționali să investească foarte serios în dezvoltarea economică a localităților controlate de Guvernul Republicii Moldova care sunt adiacente regiunii transnistrene, localități ca Rezina sau Varnița în care Republica Moldova trebuie să investească capital voință politică cu ajutorul partenerilor externi pentru ca aceste regiuni treptat să devină vizibil mai prospere decât ceea ce se poate observa peste Nistru.

Corneliu RUSNAC: Cum este văzută soluționarea crizei transnistrene din Europa?

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 49, din 08.05.2011

Nicu POPESCU: Abordarea Uniunii Europene este bazată pe același pilon conceptual ca și cel a Republicii Moldova și anume ideea că o republică – Moldova, atractivă economic și politic poate constitui bazele reintegrării. În același timp, Uniunea Europeană este angajată acum într-un proces de relansare a negocierilor în formatul 5+2, inclusiv un dialog cu Federația Rusă, Ucraina. Însă cred că este important să ne dăm seama că relansarea dialogului și a negocierilor în formatul 5+2 nu este cel mai important proces ce se poate întâmpla în procesul de reintegrare. Crearea unui stat atractiv în Republica Moldova este mai importantă pentru procesul de reintegrare și negocierile sunt doar un element subordonat acestui obiectiv strategic.

Corneliu RUSNAC: La Chișinău există anumite temeri că Rusia ar putea atrage Uniunea Europeană într-o cursă și ar putea lansa un proiect de soluționare similar sau asemănător Memorandumului Kozak, e posibil acest lucru?

Nicu POPESCU: Cred că și Uniunea Europeană și Moldova au văzut suficiente planuri de reglementare în ultimii 20 de ani ca să nu poată fi atrași chiar atât de ușor într-o cursă. Este evident, că și Rusia și Transnistria va încerca să-și promoveze interesele, inclusiv în cadrul relansării negocierilor 5+2, însă, iarăși, și Republica Moldova și Uniunea Europeană au suficientă experiență pentru a face față acestor manevre politice.

Corneliu RUSNAC: Să vorbim puțin și despre liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii moldoveni care ar dori să călătorească în UE. Cât de posibil este ca Republica Moldova să obțină acest regim liberalizat de vize în următorii 2-3 ani?

5. Actualizări privind procesul de liberalizare a regimului de vize pentru cetățenii moldoveni

Nicu POPESCU: Cred că atingerea acestui obiectiv este realistă și miza cea mai importantă în acest proces ține de reforma Ministerului de Interne. Anume în jurul reformei Ministerului de Interne se va da bătălia pentru capacitatea și perspectiva cetățenilor Republicii Moldova de a călători fără vize în Uniunea Europeană. Celelalte aspecte și celelalte reforme pe care trebuie să le implementăm pentru a beneficia de dreptul de a călători fără viză în Uniunea Europeană sunt oarecum mai avansate și reforma Serviciilor de Grăniceri și eforturile de convingere a partenerilor noștri din UE pe linia Ministerului de Externe sunt într-o stare ceva mai avansată, uneori mult mai avansată și principala investiție ca efort în reformele interne necesare ține de reformarea Ministerului de Interne, care trebuie să recunoaștem este și cea mai dificilă reformă pe care trebuie să o implementăm în viitorul apropiat.

Corneliu RUSNAC: S-ar putea întâmpla ca Rusia să obțină mai devreme acest regim decât Republica Moldova, mai ales că Uniunea Europeană și Moscova urmează să semneze în curând o foaie de parcurs în acest sens?

Nicu POPESCU: În primul rând, documentul pe care îl va semna Rusia în curând, este tipul de document pe care Republica Moldova la semnat deja acum jumătate de an. În sensul ăsta, ca proceduri de dialog birocratic, Rusia este în urma Republicii Moldova, nu în fața Republicii Moldova. Evident în

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 49, din 08.05.2011

cazul Rusiei situația va fi un pic mai specială pentru că Republicii Moldova i s-a oferit un plan de acțiuni pe care trebuie să-l implementăm. În cazul Rusiei este vorba de niște pași comuni pe care Rusia și Uniunea Europeană îi vor lua împreună. Eu însă cred sigur că Republica Moldova se poate reforma și are dorința de a reforma sectoarele necesare mult mai rapid și cu mult mai multă determinare decât o va face Federația Rusă, care este un stat mai mare, cu o altă dinamică politică internă. Nu cred că este o competiție dintre Republica Moldova și Rusia, din contra, cred că calendarul de liberalizare a vizelor ține în primul rând de viteza reformelor care vor fi implementate în Republica Moldova.

Corneliu RUSNAC: Și în concluzie. Ce șanse există ca în Republica Moldova criza politică să fie depășită, iar actuala coaliție să-și consolideze obiectivul de apropiere de UE?

Nicu POPESCU: Eu cred că noi trebuie să separăm instabilitatea politică, tensiunile din coaliție de procesul de reforme. Evident tensiunile din interiorul unui guvern complică procesul de reforme, însă aceste tensiuni nu pot fi și nu trebuie considerate o scuză pentru întârzierea reformelor, și în acest sens cred că adevărata miză pentru viitorul european al Moldovei nu ține de ultimele știri sau tensiuni dintre un politician sau altul ci de capacitatea acestor politicieni de a continua să implementeze reformele pe care și le-au asumat, dedicând o parte din timp gestiunii tensiunilor politice, dar dedicând cea mai mare parte a timpului acelor promisiuni pe planuri care au fost deja inițiate și care vor aduce Republicii Moldova mai aproape de Uniunea Europeană. Deci, într-un fel tensiunile politice complică realizarea reformelor, însă nu le fac imposibile după toate statele după cum am menționat, toate statele din Europa Centrală și de Est au reușit să implementeze reformele interne, inclusiv în condițiile unor instabilități politice permanente. Ca să vă dau un exemplu, între 1994 și 2004 Letonia a avut 8 prim-miniștri în 10 ani, însă în 2004 după o perioadă de un deceniu destul de instabil politic, Letonia totuși a reușit să adere la Uniunea Europeană. Situația nu a fost cu mult mai bună, mai stabilă în alte țări ca Cehia sau Slovacia, nici în Serbia care se mișcă cu o viteză destul de bună spre UE, situația politică internă nu poate fi numită ca fiind foarte stabilă. Deci în sensul acesta, tensiunile politice sunt regretabile, dar în același timp sunt oarecum inevitabil și ceea ce contează inclusiv din perspectiva Uniunii Europene, dar și a cetățenilor Republicii Moldova e ca tensiunile politice să nu devină principala preocupare a politicienilor și că principala preocupare a acestor politicieni și factori de decizie este continuarea reformelor pe care și le-au asumat.

Corneliu RUSNAC: Stimați ascultători vă reamintesc că ați ascultat o discuție cu domnul Nicu Popescu cercetător la Consiliul European pentru Relații Externe, Biroul de la Londra. Aici punem punct programului nostru de astăzi. Emisiunea a fost realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert. Eu, Corneliu Rusnac, vă spun la revedere și vă aștept la un nou program. Pe curând!